

Вокс Україна

Річний звіт

—

2020 рік

Передмова

2020 без сумніву не був звичайним роком. Він змусив багатьох людей та організацій «перевинайти» себе та переоцінити свої пріоритети. Деякі речі, які здавалися дуже важливими, виявилися лише умовностями, тоді як те, що ми сприймали як належне (наприклад, розмови за кавою), раптом набули надзвичайної ваги. Наша організація – не виняток. Багато моїх колег змінили свої звички – деякі з них назавжди. Наша команда багато думала над тим, що робимо, чому ми це робимо, й загалом яка роль та місія аналітичних центрів в Україні.

У розвинених країнах аналітичні центри є органічною частиною політичного та медійного простору. Вони визначають альтернативи державної політики й оцінюють їхні плюси та мінуси у довгостроковій перспективі для суспільства в цілому. Завдяки цьому аналізу медіа знають, що слід запитувати у політиків, які просувають певні зміни, щоб стало зрозуміло, хто виграє від них, а хто програє. Аналітичні центри ведуть дискусії про політику та допомагають узгодити інтереси різних сторін. У певному сенсі вони проводять «перевірку реальністю» для урядів, які хочуть змінити «правила гри». У такій ситуації практично неможливо ухвалити «закон-сюрприз». Водночас широке обговорення закону до його ухвалення збільшує шанси на успішне впровадження змін.

Аналітичні центри в Україні виконують подібні функції. Вони розробляють політичні альтернативи (або оцінюють законопроекти) та пояснюють витрати й переваги цих альтернатив. Іноді вони консультують уряд або виконують проекти технічної допомоги міжнародних організацій. Таким чином вони допомагають прив'язати Україну до міжнародного контексту. Проте дві речі, на наш погляд, є важливішими за це.

По-перше, аналітичні центри допомагають людям бути «хорошими» громадянами. «Ідеальним» громадянином є той, хто вивчає попередню діяльність та програми кандидатів/партій перед голосуванням на виборах; той, хто переглядає бюджет своєї громади, щоб з'ясувати, чи ефективно керівники громади використовують податки, які він сплачує; той, хто бере активну участь у публічних обговореннях місцевих чи загальнодержавних проектів. Однак, насправді більшість людей воліють

присвятити свій час важливішим для них речам – роботі, сім'ї, друзям.

Саме тут можуть допомогти аналітичні центри та засоби масової інформації. Вони можуть проаналізувати програми кандидатів і подати результати у простій і короткій формі; переглянути місцевий та державний бюджети чи інвестиційні проекти, підняти «червоні прапори» та спитати владу про використання коштів платників податків. Отже, громадянин може переглянути звіт аналітичного центру замість того, щоб розбиратися у рядках бюджету чи технічному завданні проекту. Таким чином аналітичні центри вписуються у розподіл праці та допомагають підвищити загальну ефективність економіки.

Проте, мабуть, найголовнішим є те, що аналітичні центри «мріють про велике». Вони створюють бачення країни, описуючи державу, в якій ми хотіли б жити. В той час як «політика – це мистецтво можливого, досяжного – мистецтво другого найкращого», аналітичні центри вимальовують «перше найкраще». У певному сенсі вони є маяками для корабля-держави.

Тож яка наша велика мрія? Ми хочемо, щоб Україна була сучасною демократичною країною, де діють правила та інститути, та високий рівень людського капіталу. Ми хочемо дискусію на основі доказів, а не емоційні дебати. Ми хочемо чесного, відповідального уряду та високого рівня суспільної довіри.

Щоб допомогти здійснити цю мрію, ми піднімаємо важливі питання, перевіряємо заяви політиків, допомагаємо державним установам ставати інституційно сильнішими та розвиваємо економічну грамотність. Ми також виконуємо дослідження з політики. У цьому звіті ви зможете прочитати, що ми робили за цими напрямками протягом 2020 року.

«Вокс Україна» у цифрах

218 оригінальних статей

15 дайджестів і 20 перекладів про пандемію

25 випусків Індексу реформ + 4 кварталні огляди

7 інтерв'ю

13 публікацій на основі подкастів та дискусій
організованих VoxUkraine

8 ексклюзивних фрагментів із книг

19 пояснювальних відео

4 відео про реформу охорони здоров'я

18 відеороликів «Мисливець за фейками»

76 відео-перевірок фактів

52 подкасти «Що з економікою» разом із CES

та Громадським радіо

Понад 800 антифейків

Понад 40 інтернів пройшли програму стажування

14 онлайн- та офлайн-дискусій (із них 9 із місцевими ЗМІ)

Кількість читачів нашого веб-сайту виросла на 50%,

кількість фоловерів у соціальних мережах – на 20%

Теми року

1. **Вісник**

2. **Вісник**

3. **Вісник**

4. **Вісник**

5. **Вісник**

6. **Вісник**

7. **Вісник**

8. **Вісник**

9. **Вісник**

10. **Вісник**

11. **Вісник**

12. **Вісник**

13. **Вісник**

14. **Вісник**

15. **Вісник**

16. **Вісник**

17. **Вісник**

Декілька тем були у фокусі дискусії на сторінках нашого сайту та під час заходів.

Ринок праці

Ми почали з обговорення статистики ринку праці в лютому 2020 року, а потім на даних Jooble дослідили невідповідність між прагненнями потенційних студентів та вимогами роботодавців. Пізніше ми розглянули розвиток ринку праці під час карантину (1, 2, 3). Очікувано, пов'язаний з Ковідом локдаун мав більший вплив на жінок, ніж на чоловіків. У певний момент українці, особливо бідніші, стали більше турбуватися про свої робочі місця, ніж про збереження власного здоров'я. Це можна побачити не лише в соціологічних опитуваннях, а й у пошукових запитах Google.

Економічна криза спричинена пандемією

Коли почалася пандемія, ми опублікували низку статей про те, як пом'якшити ефект економічної кризи спричиненої карантином. Ми стверджували, що реакція уряду на кризу має бути швидкою і значною, контрциклічною, вона повинна бути націлена на сектори та соціальні групи з найвищими мультиплікаторами, і що український уряд не повинен розглядати «нетрадиційні» політичні заходи, як-от кількісне пом'якшення чи дефолт, оскільки вони можуть мати серйозні негативні наслідки для країни. На початку березня ми попередили український уряд про загрозу кризи, а пізніше підписали відкритий лист українських економістів із пропозицією антикризової політики для нового уряду. Ми також визначили, які домогосподарства та галузі найбільше постраждають від пандемії, і тому потребують спеціальної підтримки. Пізніше ми порівняли заходи, вживав український уряд, із політикою інших країн. Коли голова НБУ подав у відставку, ми підписали відкритий лист із закликом зберегти незалежність Нацбанку. Ми також попереджали про небезпеку підвищення інфляційних або девальваційних очікувань.

Суспільство

Ми обговорювали, чи може криза підвищити попит на експертний уряд (на відміну від популістської тенденції, що спостерігається після кризи 2008-2009 років). Деякі наші автори позитивно відповіли на це запитання, деякі негативно, а інші попередили про ризики «експертного» уряду. Ми також проаналізували електронні петиції подані до парламенту та уряду - результати не надто приємні для українського суспільства.

Ми розглянули, як віруючі люди святкують Великдень під час пандемії (1, 2) та як маріупольці ідентифікують себе (1, 2).

Ми написали відкритий лист, щоб запобігти прямим переговорам представників України з так званими «ДНР» та «ЛНР» у Мінську. Лист підписали 18 організацій та понад 500 людей.

Освіта

Багато уваги ми приділяємо освіті, оскільки вона фундаментально необхідна для сучасної країни. У 2020 році ми писали про розрив між результатами ЗНО випускників міст та сіл, дослідили, як студенти-медики склали іспити «Крок» та як школярі з окупованих територій вступають до українських університетів.

Державний бюджет

Ми продовжуємо пильно стежити та обговорювати державний бюджет. У 2020 році ми провели експертні обговорення бюджетного планування, антикризових витрат, аудиту та боргової політики. Ми також оновили регулярну публікацію про виконання бюджетної процедури, про спроби народних депутатів розширити видатки бюджету та опублікували регулярні огляди бюджету (1, 2). Ми пояснили наслідки різкого збільшення мінімальної зарплати, вивчили результати чотирьох років Prozorro.Sales, пояснили, як витрачаються гроші МВФ, скільки коштують субсидії, як державні органи маніпулюють своїми коштами й чому субвенція на соціально-економічний розвиток є сильно політизованою.

Реформи

Протягом 2020 року ми випустили 25 релізів Індексу реформ, які виходять щодва тижні, чотири кварталних огляди реформ та кілька статей присвячених окремим законодавчим питанням. Так, ми писали про «карантинні закони» ухвалені парламентом (1, 2, 3), нову процедуру оренди державного та комунального майна, перефокусування міжнародного мовлення на окуповані території Донецької та Луганської областей, а також зміну виборчих правил, втрату статистики будівництва через зміну процедури будівельних дозволів та необхідні зміни до закону про статистику, що дозволять Державній службі статистики отримувати адміністративні дані та надавати мікродані дослідникам.

Ми написали кілька ретроспективних статей: порівняння реформаторських зусиль чотирьох післямайданних урядів, підсумки першого року президента з точки зору реформ, та наш регулярний рейтинг ефективності народних депутатів після другої та третьої сесій. Ми також подивились на те, як народні депутати пишуть про земельну реформу на своїх сторінках у ФБ, і з'ясували, які партії її підтримують, які ні, а які намагаються не висловлювати певної думки.

Ми підтримали продовження реформи охорони здоров'я та зняли низку відео про те, як реалізується другий етап реформи (спеціалізована допомога) (Звенигородка, Суми, Іллінці).

І, звичайно, нас обурило рішення Конституційного суду, яке фактично скасувало антикорупційну інфраструктуру в Україні.

Другий уряд Яценюка	Уряд Гройсмана	Уряд Гончарука	Уряд Шмигала		
Боротьба з корупцією	Регулювання бізнесу	Регулювання бізнесу	Система соцахисту та ринок праці		
Регулювання бізнесу	Система соцахисту та ринок праці	Система соцахисту та ринок праці	Адміністративні послуги		
Енергетична незалежність	Децентралізація	Ефективність державних видатків	Державна служба		
Податкова система	Боротьба з корупцією	Державна служба	Держ-власність	Регулювання бізнесу	Права власності
Державна власність	Державна власність	Державні закупівлі			
■ Урядування	■ Державні фінанси	■ Бізнес середовище	■ Енергетика		

Медіа

Протягом 2020 та на початку 2021 року «Вокс Україна» розробляв інструмент для автоматичного аналізу онлайн-ЗМІ. Ми опублікували перші результати аналізу – дослідження про те, що пишуть медіа про політиків та пандемію, як провідні онлайн-ЗМІ цитують одне одного, які найпопулярніші теми (і слова) та як ЗМІ пишуть на ці теми – позитивно, негативно чи нейтрально.

На кінець 2020 року в архіві новин було понад 1 мільйон публікацій із понад 40 онлайн-ЗМІ. Інструмент аналізу засобів масової інформації стане загальнодоступним у середині 2021 року.

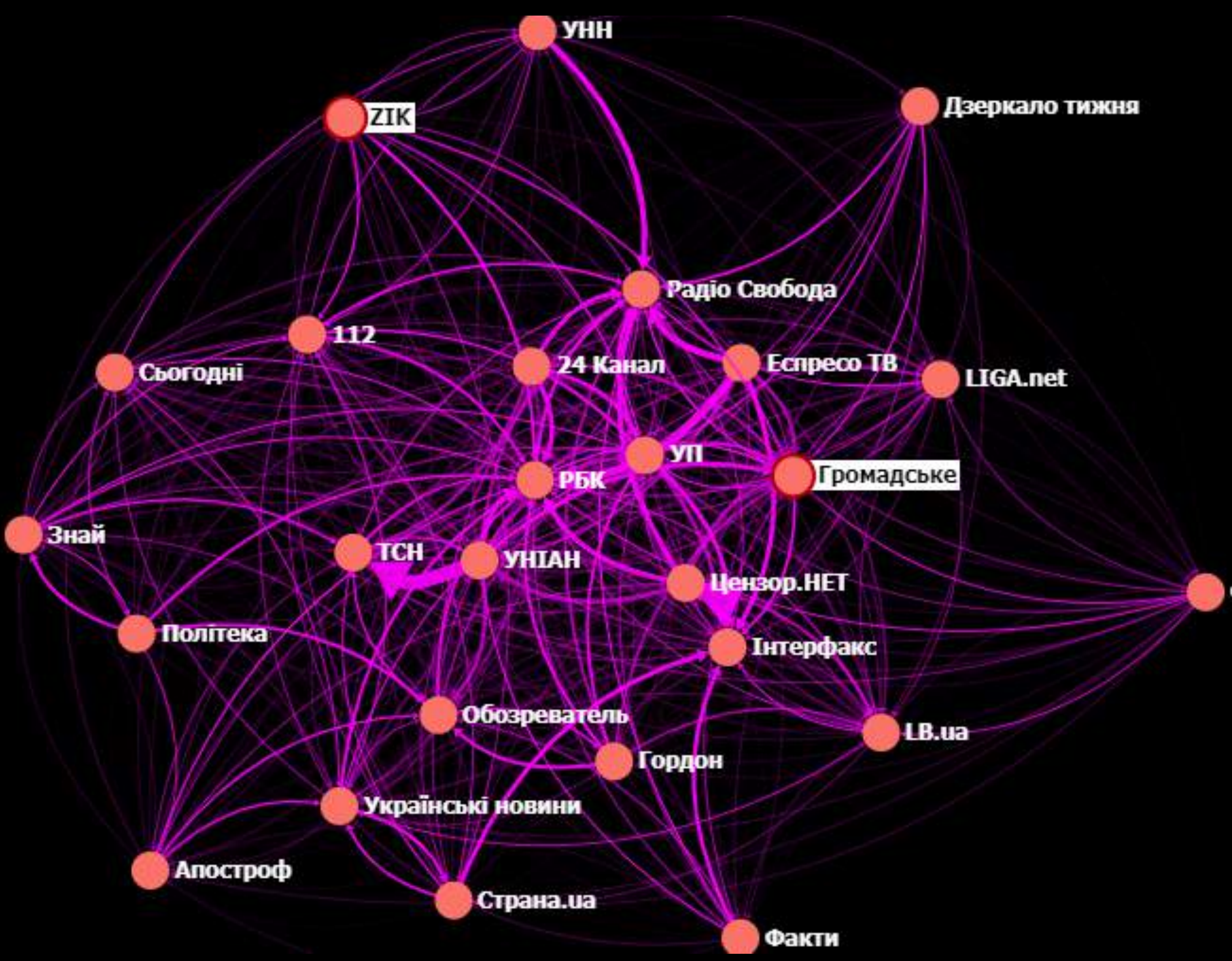

**ВОЛОДИМИР
ЗЕЛЕНСЬКИЙ**

**згадується в кожній 10-й новині
(122 000 разів)**

30% позитивних новин

32% негативних новин

Коронавірус

Ми не могли залишатися осторонь обговорення «теми року» – коронавірусу. Ми написали пояснення про число R (і записали відповідне відео), пояснили необхідність тестувати більше та як різні уряди виявляють контакти для запобігання поширенню вірусу. Ми також реалізували спільний проект із Громадським – Україна після карантину. Під час проекту ми записали низку інтерв'ю про те, що зміниться назавжди через пандемію. Буде цікаво переглянути ці прогнози десь за рік.

Загалом наші зусилля, пов'язані з коронавірусом, були спрямовані на надання українцями перевіреної та достовірної інформації про пандемію. Для цього ми зробили спеціальну сторінку, де публікуються перевірені новини, дайджести (15), ексклюзивні переклади (20) статей з міжнародної медіа-організації Project Syndicate інших джерел.

Щоб донести правильну інформацію найбільш незахищеним верствам населення, ми уклали партнерські стосунки з благодійним фондом «Життєлюб», який підтримує людей похилого віку. Ми допомогли йому підготувати дві друковані газети з основними фактами про коронавірус та інформацією про те, що необхідно робити, щоб зменшити ймовірність зараження.

Ми також зняли пояснювальне відео для медичних працівників про те, як одягати та знімати захисний одяг.

Місцеві вибори

Темою року для України стали місцеві вибори. Ми опублікували низку відповідних статей – про мережу партійних офісів, портрети чинних мерів, фактчек мерів Дніпра та Одеси, Львова та Харкова. Ми також писали про організацію виборів під час пандемії та про те, як партії з нею впоралися.

Перед виборами «Вокс Чек» перевірив список кандидатів від партії «Демократична Сокира». Кілька інших партій були зацікавлені в такій самій перевірці для наступних виборів. Сподіваємось, що більше партій застосовуватимуть відбір заснований на чеснотах під час формування своїх партійних списків.

Ми організували два відкриті заходи з Promote Ukraine – перед та після місцевих виборів. Також ми запустили спеціальний телеграм-канал «Виборча скриня», де розміщували цікаві публікації, пов'язані з виборами в Україні та інших країнах.

Ми розвивали соціальну дискусію не лише на сторінках нашого блогу, але й під час зустрічей (хоча й переважно онлайн). Протягом 2020 року ми організували вищезгадані 4 дискусії про державний бюджет, презентацію рейтингу ефективності народних депутатів, дискусію про державне управління та разом із місцевими медіа зустрічі в Zoom з різних питань, які цікавлять місцеві громади (наприклад, місцеві вибори, містобудування, дорожній рух у містах тощо).

3 грудня ми організували спільний захід з Українським інститутом Америки та Товариством Тараса Шевченка у США та обговорили вплив пандемії на українську економіку.

Ми взяли участь та організували одну з панельних дискусій на IX Форумі розвитку громадянського суспільства.

Ми також взяли участь у низці дискусій (1, 2, 3), пов'язаних зі свободою слова та протидією дезінформації.

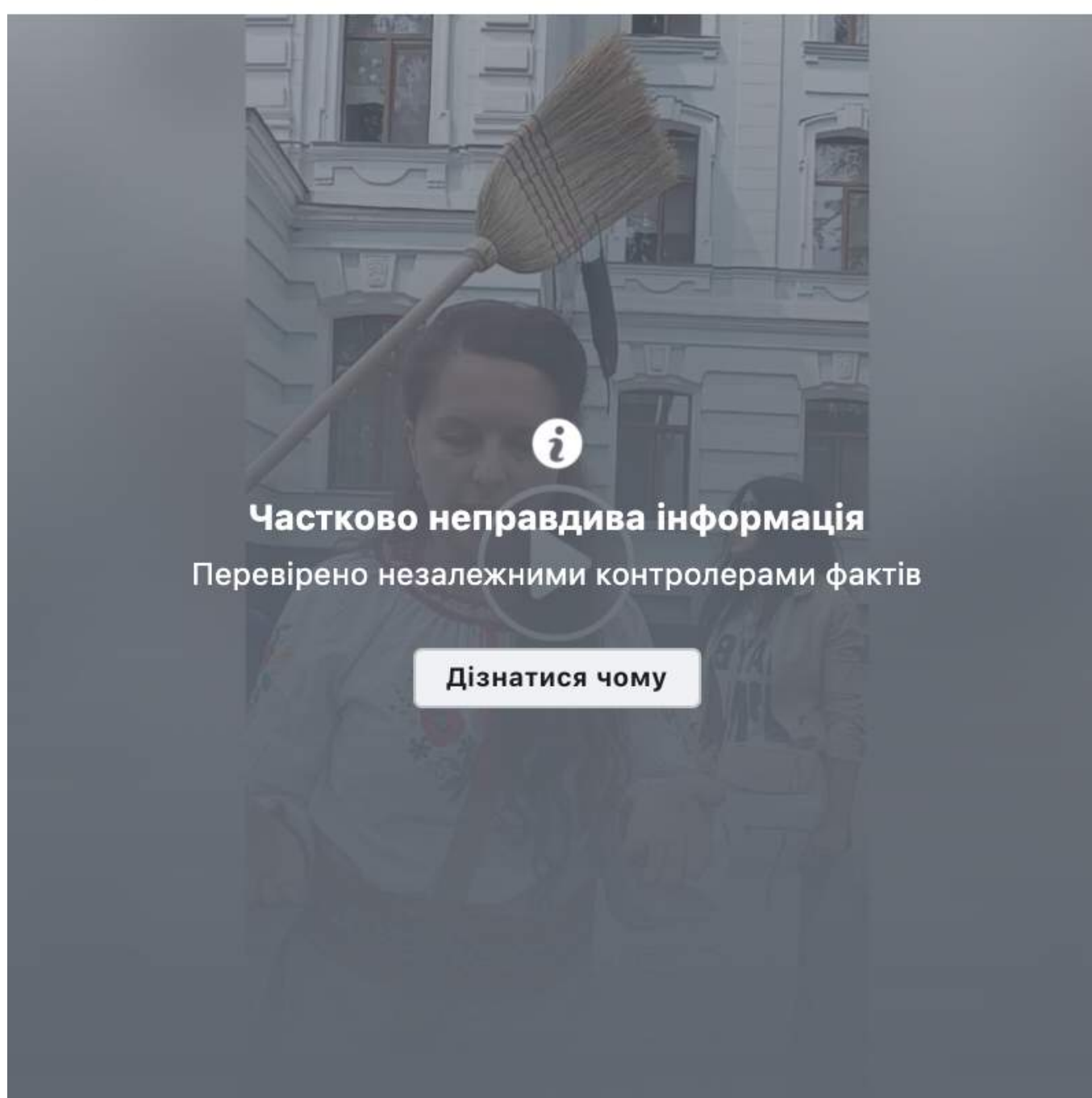
Ми продовжили розвінчувати фейки та брехню політиків.

Ми випустили регулярний «Рейтинг брехунів», записали 18 серій «Мисливця за фейками», що виходили на телеканалі «Суспільне», перевірки фактів для шоу Яніни Соколової «Соромно» та продовжили перевіряти політиків у прямому ефірі під час шоу «Зворотній відлік» на «Суспільному».

У березні 2020 року «Вокс Чек» підписав контракт з Facebook та разом зі StopFake став незалежним фактчекером для України. З того часу команда «Вокс Чек» перевіряє фейки розміщені у FB і блокує їх за допомогою спеціального інструменту фейсбуку. «Вокс Чек» був першим представником від України в рамках ініціативи IFCN #CoronaVirusFactsAlliance та єдиним, хто додавав фейки до бази даних Альянсу (протягом 2020 року ми додали до бази даних понад 100 фейків про коронавірус).

 Доста був (була) в ефірі.
30 червня о 12:12 · 🌐

Кому вигідний Covid-19???

 Переглянути відео

  20 тис. 3,7 тис. коментар 26 тис. поширень 1,8 млн переглядів

Навчання та стажування

Протягом літа-осені 2020 року у нас було майже 40 стажерів у «Вокс Чек» фактів та кілька стажерів у інших проектах. Стажери нам дуже допомагають, і водночас вони проходять інтенсивне навчання з аналізу даних та критичного мислення. На літню практику конкурс становив три людини на місце.

Протягом 2020 року «Вокс Чек» провів 31 лекцію чи тренінг, взяв участь у 10 публічних дискусіях та двох міжнародних конференціях. Ми виступали перед різними аудиторіями – студентами вищої медичної школи, студентами та журналістами запрошеними на семінар НБУ «Економічний експрес», дітьми зі Школи успіху Фонду Кличка, студентами Національної Києво-Могилянської академії та Київського національного університету імені Тараса Шевченка тощо.

Розвиток інституцій

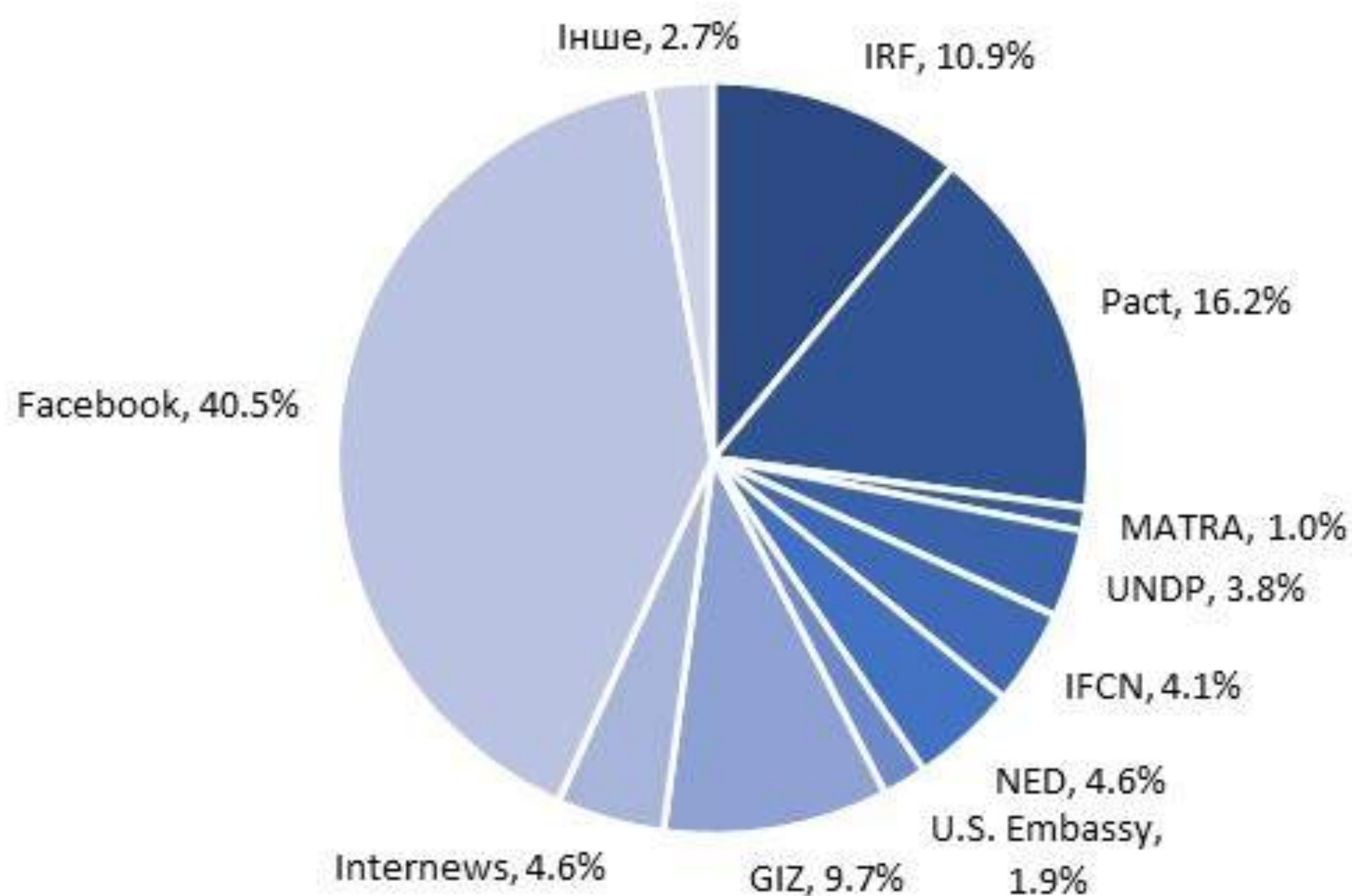
Минулого року ми тісно співпрацювали з Держстатом, допомагаючи їм розробити комунікаційну стратегію та план комунікацій, і загалом стати більш зручними для користувачів. Якщо ви підписалися на розсилку новин від Держстату, бачили прості пояснення найпопулярніших статистичних показників, чи моніторинг прогресу у досягненні Цілей сталого розвитку – ви зможете оцінити нашу роботу. Можливо, ви також відвідали онлайн заходи, присвячені запровадженню перепису на основі реєстрів, які ми допомогли організувати.

Спільно з Центром журналістики Київської школи економіки ми організували низку лекцій для державних службовців про те, як спілкуватися зі ЗМІ (1, 2, 3). Лекції були опубліковані на веб-сайті «Вокс Україна» та у вигляді брошур, які розіслали державним органам.

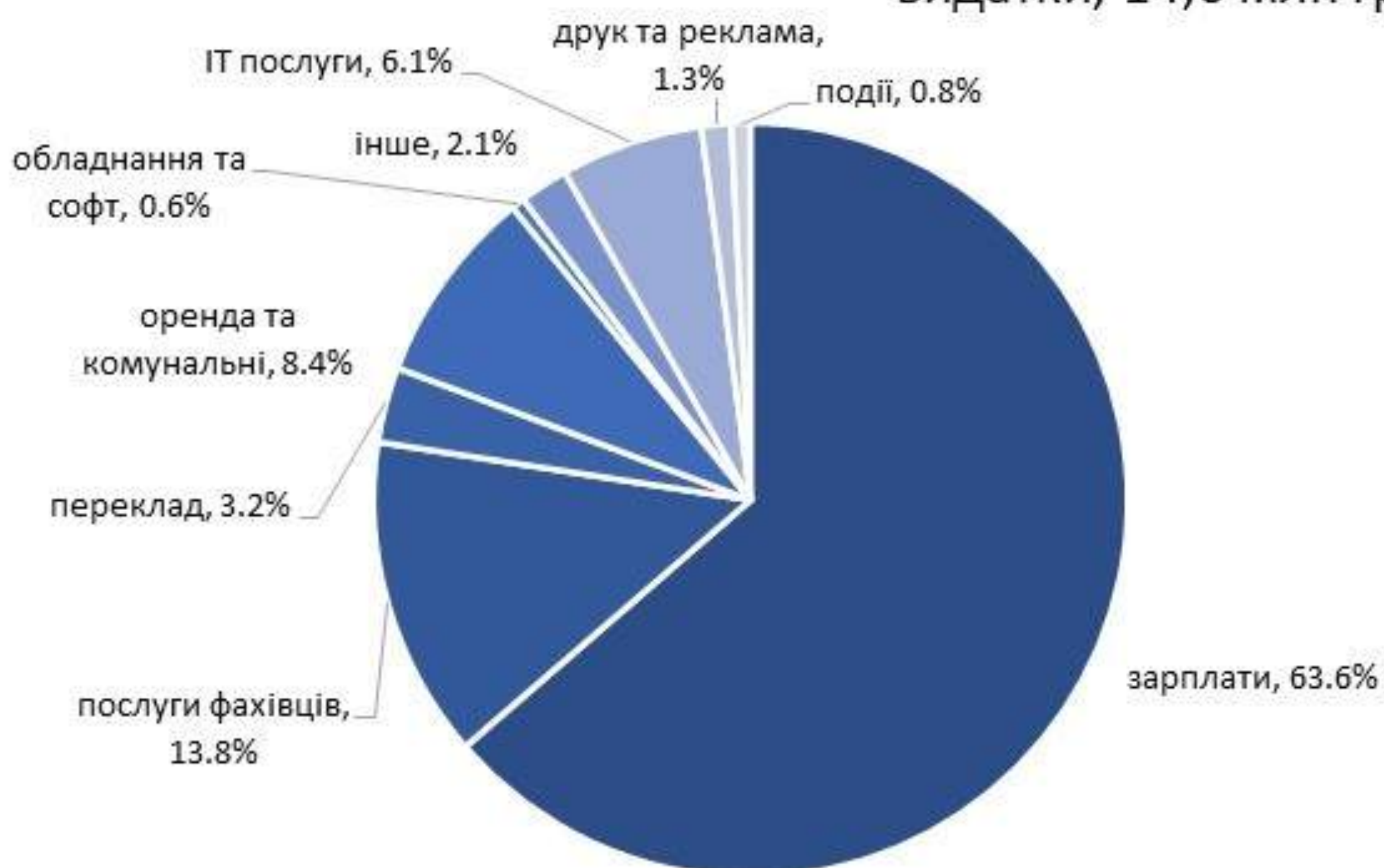

Фінансовий звіт

доходи, 25.5 млн грн

видатки, 14,6 млн грн

Все вищезазначене було б неможливим без допомоги наших донорів. Ми особливо вдячні тим білизько 100 людям, які переказали нам кошти через веб-сторінку, незважаючи на економічну кризу та те, що ми не проводили активної фандрейзингової кампанії. Нам дуже приємно знати, що ми корисні для вас!

facebook

